

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 37.014:373.3:373.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14635392>

Вплив дистанційної освіти на професійну підготовку здобувачів вищої освіти

Сидоренко Лілія Миколаївна,

старший викладач кафедри української мови, літератури та культури
Національного технічного університету України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського», 03056, м. Київ,
проспект Берестейський 37, Україна, zubatoklili@ukr.net
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6547-4050>

Прийнято: 19.12.2024 | Опубліковано: 12.01.2025

***Анотація:** Мета статті полягає у вивченні впливу дистанційної освіти на професійну підготовку здобувачів вищої освіти, зокрема на формування необхідних для майбутнього фахівця компетентностей. Для досягнення поставленої мети було використано такі **методи** дослідження: аналіз наукових джерел, порівняльний аналіз, синтез та узагальнення. **Результати** дослідження показали, що дистанційне навчання – це процес навчання, який передбачає активну взаємодію між здобувачем освіти та викладачем за допомогою цифрових інструментів. Основною перевагою дистанційного навчання для здобувачів вищої освіти є його гнучкість і забезпечення індивідуального темпу освітнього процесу з будь-якої точки світу й у будь-який час. Проте існують і певні виклики цієї форми навчання, зокрема технічні*

*труднощі, обмежена інтерактивність, когнітивне перевантаження. З метою підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання рекомендовано впроваджувати інтерактивні та мультимедійні технології, які сприяють активній участі здобувачів освіти в освітньому процесі. Крім того, важливо розробити ефективні системи підтримки та мотивації здобувачів вищої освіти, забезпечити регулярний зворотний зв'язок із викладачами, а також інтегрувати практичні завдання й проєкти, що імітують реальні професійні ситуації. Важливим аспектом ефективного дистанційного навчання є належна підготовка професорсько-викладацького складу, який має постійно займатися самоосвітою, підвищувати кваліфікацію й проходити атестацію. У **висновках** зазначено, що інтеграція дистанційних технологій навчання в систему вищої освіти є надзвичайно важливою для забезпечення безперервності освітнього процесу, особливо в кризових умовах. Для підвищення ефективності дистанційного навчання необхідно вдосконалювати методики викладання, розширювати використання інноваційних технологій і посилювати технічну підтримку всіх учасників освітнього процесу.*

Ключові слова: *заклади вищої освіти, дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, професійні компетентності, кваліфікація фахівців.*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

The impact of distance education on the professional training of higher education applicants

Liliia Sydorenko,

Senior Lecturer of the Department of Ukrainian Language, Literature and Culture of the National Technical University of Ukraine “Ihor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, 03056, Kyiv, ave. Beresteyskyi 37, Ukraine, zubatoklili@ukr.net

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6547-4050>

Abstract: *The **purpose** of this article is to examine the influence of distance education on the professional development of higher education students, with a focus on the development of essential competencies. To accomplish this objective, the research employed **methods** such as analysis of academic sources, comparative analysis, synthesis, and generalization. The **results** of the study showed that distance learning is an educational process that involves active interaction between the student and the teacher through digital tools. The key advantage of distance learning for higher education students is its flexibility and the ability to ensure an individual learning pace from anywhere in the world and at any time. However, there are certain challenges to this form of learning, including technical difficulties, limited interactivity, and cognitive overload. To improve the quality of professional training for higher education students in the context of distance learning, it is recommended to implement interactive and multimedia technologies that promote active student participation in the learning process. Additionally, it is important to develop effective support and motivation systems for higher education students, provide regular feedback from teachers, and integrate practical tasks and projects that simulate real professional situations. An important aspect of effective distance learning is the proper preparation of the academic staff, who must continuously*

*engage in self-education, upgrade their qualifications, and undergo certification. In the **conclusions**, it is noted that the integration of distance learning technologies into the higher education system is crucial for ensuring the continuity of the educational process, especially in crisis conditions. To enhance the effectiveness of distance learning, it is necessary to improve teaching methodologies, expand the use of innovative technologies, and strengthen technical support for all participants in the educational process.*

Keywords: *higher education institutions, distance learning, information and communication technologies, professional competencies, specialist qualifications.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Важливим завданням вищої освіти є забезпечення якісної підготовки фахівців, які зможуть конкурувати на світовому ринку праці. У сучасних умовах виникає потреба в отриманні вищої освіти дистанційно, що зумовлено воєнними діями в Україні, які унеможлиблюють фізичну присутність усіх учасників освітнього процесу у відповідних закладах. Дистанційне навчання забезпечує таку можливість завдяки ефективному використанню інформаційно-освітніх технологій та сучасних комунікаційних систем.

Упровадження дистанційних технологій у вищу освіту спрямоване на всебічний розвиток майбутніх фахівців, зокрема на поглиблення їхнього розуміння навчального матеріалу, формування навичок ефективного спілкування, пошуку та аналізу інформації, а також розвитку здатності до самостійного навчання. Однак дистанційне навчання зумовлює низку викликів, які потребують детального вивчення та подолання. Ураховуючи ці обставини, дослідження впливу дистанційної освіти на професійну підготовку здобувачів вищої освіти є надзвичайно актуальним та важливим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впровадження дистанційного навчання викликало значний інтерес серед українських науковців. Зокрема, заслуговують на увагу дослідження Т. Білянкіної [1], І. Шищенко [2], А. Марчук [3]. Водночас Т. Сокол і Л. Мелько (T. Sokol, L. Melko) акцентували на викликах, що постали перед системою вищої освіти України в умовах активного запровадження дистанційного навчання [4].

І. Коляда здійснила дослідження особливостей розвитку дистанційної освіти в умовах соціальних викликів в українському суспільстві. Авторка зробила висновок, що гнучка освітня політика, оперативне реагування на суспільні потреби, самовідданість викладачів та активна співпраця з громадськими організаціями й бізнесом дають змогу постійно вдосконалювати дистанційне навчання. Розвиток цифрових технологій є потужним інструментом для підвищення професіоналізму педагогів і якості дистанційного навчання [5].

В. Байдик, О. Гурська та О. Рябініна визначили основні чинники, які сприяють формуванню психологічного комфорту в процесі дистанційного навчання [6]. Аналіз, який здійснили Л. Субота, О. Демченко та В. Приймак, дає змогу стверджувати, що здобувачі вищої освіти однаково добре засвоюють матеріал як при традиційному, так і при дистанційному навчанні. Цей результат свідчить про те, що успішність навчання залежить насамперед від індивідуальних особливостей майбутнього фахівця, його мотивації та прагнення до розвитку, а не від форми організації освітнього процесу [7].

М. Паустовська, І. Онищук та О. Хоменко присвятили свою статтю з'ясуванню впливу інтерактивних інструментів на процес дистанційного навчання здобувачів вищої освіти [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний потенціал дистанційного навчання у сфері професійної підготовки,

низка аспектів цього процесу залишаються недостатньо вивченими, що створює простір для подальших наукових розвідок. Зокрема, варто звернути увагу на ефективність взаємодії між учасниками освітнього процесу в онлайн-середовищі, а також на питання впливу дистанційного навчання на розвиток практичних навичок здобувачів освіти та його соціально-психологічні наслідки.

Це дослідження орієнтоване на глибоке вивчення зазначених проблем, що дозволить не лише теоретично осмислити ці аспекти, але й розробити практичні рекомендації для вдосконалення методичних підходів та стратегій, спрямованих на оптимізацію процесу організації дистанційного навчання, підвищення його ефективності й забезпечення більш високого рівня взаємодії між учасниками освітнього процесу

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у визначенні впливу дистанційних навчальних технологій на формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Завдання статті:

- 1) проаналізувати теоретичні основи дистанційної форми навчання та визначити її роль у сучасній системі вищої освіти;
- 2) дослідити переваги та недоліки дистанційної освіти в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців;
- 3) надати рекомендації для підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. У процесі модернізації системи освіти в Україні значно змінюються вимоги до професійної підготовки та діяльності фахівців різних сфер, оскільки основою всіх освітніх перетворень має стати реальне усвідомлення потенційних можливостей здобувачів освіти,

прогнозування їхніх потреб і моделей особистісного розвитку [9, с. 80]. Професійна підготовка в закладах вищої освіти (далі – ЗВО) є цілеспрямованим процесом формування в майбутніх фахівців знань, умінь, навичок, якостей і практичного досвіду, необхідних для успішного виконання завдань професійної діяльності.

Структура професійної підготовки у ЗВО передбачає кілька основних компонентів, кожен із яких сприяє всебічному формуванню майбутнього фахівця:

- 1) теоретична підготовка забезпечує засвоєння фундаментальних знань у відповідній галузі;
- 2) практична підготовка спрямована на розвиток практичних умінь і навичок;
- 3) навчально-виробнича практика дає змогу застосовувати отримані знання в реальних умовах;
- 4) самостійна робота охоплює самостійне вивчення літератури, виконання індивідуальних завдань, підготовку до занять;
- 5) контроль та оцінювання підготовленості здобувача освіти до професійної діяльності.

Інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у життя сучасного суспільства змусило переосмислити зміст освіти та професійну підготовку майбутніх фахівців. Головна увага приділяється не лише самій інформації, а й умінню працювати з нею, критично осмислювати й створювати нові знання. У сучасному світі, де інформація доступна в необмежених кількостях, на перший план виходять якість інформації та вміння її ефективно використовувати. Здатність опрацьовувати інформацію та перетворювати її на знання є однією з найважливіших компетенцій сучасного фахівця [10, с. 52].

На сьогодні дистанційне навчання – це актуальний тренд у сфері національної освіти. Одним із важливих завдань цієї форми навчання є розвиток інтелектуальних і творчих здібностей особистості через вільний та відкритий доступ до всіх освітніх ресурсів і програм, доступних в Інтернеті [1, с. 22]. Сучасні моделі дистанційного навчання пропонують широкий спектр можливостей для організації освітнього процесу. Здобувачі вищої освіти можуть працювати як індивідуально, так і в групах, виконуючи різні завдання – від суворо структурованих до самостійних досліджень. Ці моделі можуть бути адаптовані як для повністю дистанційного навчання, так і для комбінованого (очного та дистанційного). Відмінності між цими формами навчання полягають у частоті й характері взаємодії здобувачів освіти з викладачами та одногрупниками, а також у типах завдань, які виконуються в межах кожної форми [11, р. 157].

Основною перевагою дистанційного навчання для здобувачів вищої освіти є його гнучкість і забезпечення індивідуального темпу освітнього процесу з будь-якої точки світу й у будь-який час. Це дає змогу зекономити кошти на проїзд і проживання, поєднувати навчання з роботою чи навчанням на іншій спеціальності. Крім того, дистанційне навчання дає можливість ЗВО знижувати витрати на комунальні послуги, матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу та заробітну плату завдяки скороченню або відпусткам без збереження заробітної плати серед допоміжного персоналу й адміністративно-господарського складу. Однак необхідною умовою для успішного здобуття освіти дистанційно є стабільний доступ до Інтернету, який у поєднанні з різними цифровими інструментами трансформує методи навчання відповідно до сучасних вимог і можливостей.

Наприклад, методи роботи в групах при дистанційній формі навчання реалізуються за допомогою соціальних мереж, лекції – через вебінари;

дискусії – через чат, форуми, блоги, соціальні мережі; написання рефератів – через Інтернет та електронну пошту; семінари – через аудіо-, відео- та телеконференції, практичні заняття – через симуляційні технології [12, с. 111]. Такі електронні ресурси, як Zoom, Google Meet, Skype, Google Hangouts, Google Duo, нині допомагають викладачам проводити онлайн-заняття зі здобувачами освіти. Відеоконференції та відеозустрічі сприяють задоволенню потреби в практиці комунікації, ефективному проведенню занять і формуванню комунікативної компетентності, що забезпечує активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу [13, р. 247]. Це допомагає успішному формуванню в майбутніх фахівців навичок професійної комунікації, що є критично важливими для будь-якої професії.

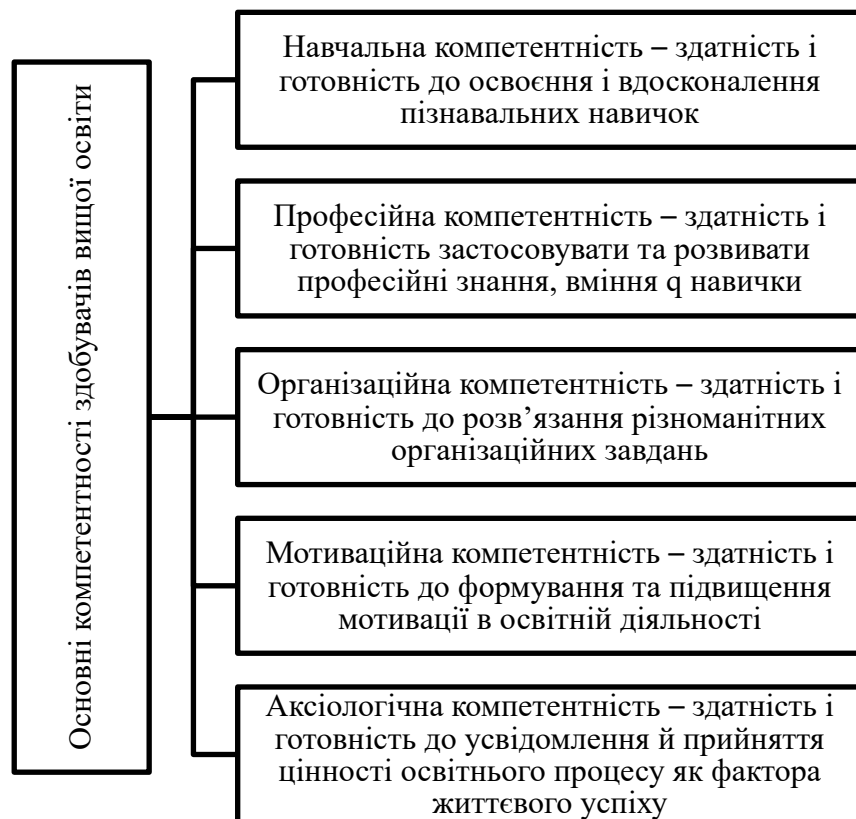
Компетентність у професійній комунікації передбачає усвідомлення важливості комунікації для майбутньої професійної діяльності, що сприяє формуванню системи цінностей у сфері комунікативних знань. Вона визначає цілеспрямовану діяльність здобувачів вищої освіти, спрямовану на опанування цими знаннями, розуміння необхідності самопізнання як комунікативної особистості (знання своїх сильних і слабких сторін), а також усвідомлення етичних норм і правил комунікативної взаємодії у вербальній, невербальній і комп'ютерній комунікації. В умовах воєнного стану й обмеженого доступу до живого спілкування особливо важливими в цьому контексті стають розширені можливості використання електронних освітніх ресурсів і наукових репозиторіїв. Це зумовлено актуальністю питання достовірності інформації, яка стрімко поширюється через глобальну мережу «Інтернет». Різні платформи та ресурси (наприклад, Coursera, edX, Khan Academy) в умовах дистанційного навчання є ефективними інструментами для розвитку комунікаційних навичок майбутніх фахівців будь-якої галузі.

Упровадження дистанційної форми навчання у ЗВО України сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу та формуванню таких компетенцій, як комунікаційні (здатність до взаємодії через онлайн-засоби), інформаційні (навички пошуку й критичного аналізу інформації з різних джерел), а також самоосвітні (вміння самостійно навчатися). Важливими показниками ефективної професійної підготовки в умовах дистанційного навчання є сформованість у здобувачів освіти компетентностей, зазначених на рис. 1.

Рисунок 1

Основні компоненти професійної підготовки здобувачів вищої освіти

Джерело: створено автором за [7]

Рівень успішності здобувачів освіти в процесі професійної підготовки визначається не стільки форматом навчання (очним чи дистанційним), скільки їхньою мотивацією до опанування знань. Особистості, орієнтовані на активну пізнавальну діяльність, прагнуть максимально реалізувати наявні можливості для свого розвитку незалежно від умов організації освітнього процесу [7]. За відсутності мотивації, коли вища освіта сприймається лише як проміжний етап між шкільним навчанням і професійною діяльністю, як традиційне, так і дистанційне навчання виявляться однаково неефективними у формуванні основних професійних компетентностей.

Невіддільною частиною професійної підготовки майбутніх фахівців є практична підготовка, оскільки вона формує практичні навички, необхідні для виконання професійних завдань. В умовах дистанційного навчання для практичної підготовки майбутніх фахівців використовують різноманітні цифрові й інтерактивні ресурси, серед яких варто виокремити:

- 1) віртуальні лабораторії (LabVIEW – для створення систем автоматизації та вимірювальних комплексів; Labster – платформа, призначена для виконання лабораторних експериментів із біології, хімії, інженерії тощо);
- 2) програми для моделювання (AutoCAD – для створення двовимірних (2D) і тривимірних (3D) креслень і моделей; SketchUp – для створення концептуальних 3D-моделей дизайнерами, архітекторами);
- 3) платформи для розроблення програмного забезпечення (DbSchema – для проектування баз даних; Dreamweaver – для створення вебсайтів);
- 4) медичні симулятори (Body Interact – платформа для взаємодії з віртуальними пацієнтами; Surgery Squad – застосунок для відпрацювання хірургічних навичок) тощо.

Інноваційні технології стають важливим інструментом у підготовці висококваліфікованих фахівців. Вони дають можливість майбутнім спеціалістам здобувати реальний практичний досвід в умовах дистанційної форми навчання, а також розвивати не тільки технічні навички, але й критичне мислення, комунікаційні та лідерські компетенції.

Практика показує, що якщо здобувач вищої освіти не навчиться ухвалювати самостійні рішення, визначати напрям своєї навчальної діяльності та шукати способи її реалізації, то не зможе ефективно опанувати необхідний матеріал [10, с. 54]. Дистанційне навчання також виконує виховну функцію, сприяючи розвитку таких якостей особистості, як активність, самостійність, прагнення до самовдосконалення й творчий підхід.

Попри численні переваги дистанційного навчання, здобувачі вищої освіти часто стикаються з такими викликами, як труднощі у формулюванні запитань, небажання вмикати камери під час онлайн-занять, а також пасивне сприйняття лекцій, що іноді стають лише фоном для виконання сторонніх завдань. Такі явища спричиняють порушення ефективної комунікації між викладачем і студентом, трансформуючи її на односторонню взаємодію [3, с. 85]. Серед інших викликів дистанційного навчання варто виокремити необхідність підтримання постійного зорового контакту, що може спричиняти втому та когнітивне перевантаження, зниження рівня фізичної активності й обмеження соціальної взаємодії, які негативно впливають на загальний освітній процес.

Ці виклики дистанційного навчання безпосередньо позначаються на психологічному комфорті здобувачів вищої освіти, оскільки можуть призводити до стресу й зниження загального емоційного благополуччя. Основні напрями покращення психологічного комфорту здобувачів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання охоплюють технологічну

оптимізацію освітнього процесу, надання психологічної підтримки, стимулювання соціальної взаємодії, удосконалення системи оцінювання результатів навчання, реалізацію мотиваційних стратегій, а також забезпечення безпеки та конфіденційності в онлайн-середовищі [6].

У контексті дистанційного навчання педагогічні зусилля мають бути орієнтовані на формування в здобувачів вищої освіти стійкого прагнення до пізнання нового, мотивації до самостійного опанування знань, здатності уважно сприймати та аналізувати думки інших, а також розвиток навичок неформальної комунікації в цифровому середовищі, зокрема в соціальних мережах, онлайн-спільнотах, блогах та на платформах для відеоконференцій, таких як Skype, WhatsApp, Zoom тощо.

Дистанційне навчання дає можливість залучати до освітнього процесу велику кількість людей, навчатися без перерви від виробничої діяльності. Воно забезпечує швидке доставлення й оновлення навчального контенту, підтримує постійний зв'язок між викладачем і здобувачами вищої освіти, а також дає змогу проводити регулярне тестування для контролю знань в асинхронному та синхронному режимах. Ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від регулярності навчання здобувачів вищої освіти. Послідовне виконання контрольних-діагностичних завдань, а також підтримка викладача-координатора сприяють системному засвоєнню матеріалу. Висока якість дистанційної освіти забезпечується актуальністю, повнотою та систематичністю мультимедійного контенту, що надається здобувачам вищої освіти за допомогою сучасних інформаційних технологій [4, с. 9].

З метою підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання рекомендовано впроваджувати інтерактивні та мультимедійні технології, які сприяють активній участі

здобувачів в освітньому процесі. Крім того, важливо розробити ефективні системи підтримки та мотивації здобувачів вищої освіти, забезпечити регулярний зворотний зв'язок із викладачами, інтегрувати практичні завдання й проєкти, що імітують реальні професійні ситуації.

Інтерактивні технології охоплюють різноманітні інструменти, програмне забезпечення та методики, що сприяють активному обміну інформацією між викладачами й здобувачами, а також заохочують їхню участь в освітньому процесі. Завдяки широкому спектру інструментів та їх функціональних можливостей, майбутні фахівці мають змогу обирати методи навчання, які найбільше відповідають їхнім особистим потребам і стилю засвоєння матеріалу.

Наприклад, адаптивні освітні платформи, такі як Knewton, Smart Sparrow, DreamBox Learning, Duolingo, використовують алгоритми штучного інтелекту для адаптації навчального контенту до потреб і рівня знань кожного здобувача освіти [8]. Застосування гейміфікації через платформи на зразок Classcraft, ClassDojo, Prodigy, Minecraft: Education Edition, Quizizz дає змогу майбутнім фахівцям взаємодіяти з навчальним матеріалом у формі ігор і змагань, що підвищує їхню мотивацію та інтерес до навчання. Різноманітні освітні застосунки та вебплатформи, такі як Quizlet, Kahoot, Edmodo, пропонують інтерактивні вправи, тести й інші активності, які дають можливість вивчати матеріал у власному темпі, відповідно до своїх потреб.

Важливим аспектом ефективного дистанційного навчання є належна підготовка професорсько-викладацького складу, який має постійно займатися самоосвітою, підвищувати кваліфікацію й проходити атестацію. Як зазначено у Концепції розвитку освіти України [14], забезпечення рівного доступу до якісної освіти є одним із найважливіших завдань. У сучасних умовах, коли цифрові технології швидко розвиваються, реалізація цієї мети вимагає

проактивного підходу. Таким чином, розвиток адаптивності й модернізація освітніх програм до цифрових тенденцій є важливими аспектами підготовки до майбутніх викликів у сфері освіти [15, с. 236].

Перспективними напрямками вдосконалення дистанційного процесу підготовки здобувачів вищої освіти до професійної діяльності може бути збільшення фінансування на розвиток матеріально-технічної бази й інформаційних ресурсів для навчання, надання комплексної технічної підтримки всім учасниками освітнього процесу. Йдеться про консультації, розроблення інструкцій і проведення тренінгів, посилення інтерактивності освітнього процесу завдяки використанню соціальних мереж, штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності [11, р. 165].

Висновки. В умовах вимушеної самоізоляції, тривалих карантинів, а згодом і воєнного стану в Україні дистанційне навчання дало змогу підтримувати зв'язок і взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, а також гарантувало безперервне надання й отримання освітніх послуг. Однак, незважаючи на такі переваги, як гнучкість у виборі часу та місця навчання, доступ до широкого спектра навчальних ресурсів, дистанційне навчання супроводжується низкою викликів, зокрема когнітивним перевантаженням, обмеженою соціальною взаємодією та недостатністю практичного досвіду.

З метою підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання рекомендовано впроваджувати інтерактивні й мультимедійні технології, розробляти ефективні системи підтримки та мотивації здобувачів освіти, забезпечувати регулярний зворотний зв'язок із викладачами. Ці кроки сприятимуть підвищенню ефективності дистанційної освіти в підготовці майбутніх фахівців, які відповідають сучасним вимогам ринку праці.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо розроблення нових інтерактивних платформ і методик, які сприятимуть ефективнішій взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Білянкін Т. Проблеми і суперечності дистанційної форми навчання у вищій школі. *Загальнодержавний науково-виробничий та інформаційний журнал «Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит»*. 2021. № 5–6 (159–160). С. 21–29. URL: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2021.05.03> (дата звернення: 06.10.2024).
2. Шищенко І. Деякі аспекти впливу цифрових технологій на освітній процес закладів вищої освіти: огляд проблем та викликів. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2022. № 10(5). С. 42–47. URL: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i5-006> (дата звернення: 06.10.2024).
3. Марчук А. Якість вищої освіти в надзвичайних умовах: освітні втрати й дисфункції цифровізації вищої освіти та дистанційного навчання. *Socio-economic relations in the digital society*. 2023. № 1(47). С. 80–89. URL: <https://doi.org/10.55643/ser.1.47.2023.482> (дата звернення: 06.10.2024).
4. Sokol T., Melko L. Current challenges of higher education in Ukraine. *Pedagogy and education management review*. 2022. № 1. Р. 49–53. URL: <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2022-5-49> (дата звернення: 06.10.2024).
5. Коляда І. Система дистанційної освіти в умовах соціальних викликів: український досвід. *Вісник Львівського університету*. 2023. № 46. С. 58–65. URL: <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.7> (дата звернення: 06.10.2024).
6. Байдик В., Гурська О., Рябініна О. Вплив онлайн-навчання на рівень психологічного комфорту здобувачів освіти. *Наукові перспективи*

(*Naukovì perspektivi*). 2024. № 11(53). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11\(53\)-1208-1221](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11(53)-1208-1221) (дата звернення: 06.10.2024).

7. Субота Л. А., Демченко О. М., Приймак В. М. Дистанційна освіта та її вплив на навички та знання студентів: оцінка якості та педагогічні виклики. *Академічні візії*. 2023. № 26. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/802> (дата звернення: 06.10.2024).

8. Паустовська М. В., Онищук І. А., Хоменко О. О. Вплив інтерактивних технологій на процес навчання і розвиток здобувачів вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 5(33). С. 1222–1231. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/11385/11444> (дата звернення: 06.10.2024).

9. Яремчук Н., Лавро О. Дистанційне навчання у ЗВО: можливості та перспективи. *Молодий вчений*. 2021. № 8(96). С. 79–81. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-8-96-17> (дата звернення: 06.10.2024).

10. Кузьмінський А. І., Кучай О. В., Біда О. А., Чичук А. П., Сігетій І. П., Кучай Т. П. Дистанційне навчання в підготовці фахівців у закладах вищої освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2021. № 60. С. 50–57. DOI: 10.31652/2412-1142-2021-60-50-57

11. Tsilmak O., Revenko N., Kryvun N., Fedorenko O., Tsisaruk I. Prospects for the development of distance education in Ukraine: methodological aspect. *Eduweb*. 2023. Vol. 17. № 1. P. 157–166. URL: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.15> (дата звернення: 06.10.2024).

12. Манойленко Н. В., Кононенко С. О., Крамаренко Н. М. Цифровізація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання в закладах

вищої освіти. *Наукові записки*. 2021. № 201. С. 108–112. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-201-108-112> (дата звернення: 06.10.2024).

13. Nesprav M., Zarishniak I., Koropetska O., Kurinna A., Syvash S., Sushchenko L. Formation of Communicative Competencies of Applicants for Higher Education in the Context of Distance Learning. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2023. Vol. 15. № 1. P. 247–260. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/15.1/695> (дата звернення: 06.10.2024).

14. Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015–2025 рр. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1078> (дата звернення: 03.01.2025).

15. Lazareva A., Sikora Y., Zadorina O., Rizak G., Kaminsky V. Adapting Curricula to the Needs of the Modern Digital Society in Ukraine. *Futurity Education*. 2024. Vol. 4. № 3. P. 236–252. URL: <https://doi.org/10.57125/fed.2024.09.25.14> (дата звернення: 06.10.2024).